

УДК 347.736

DOI <https://doi.org/10.32782/chern.v1.2024.8>

В. В. Красуцький
доктор філософії у галузі права (PhD)
orcid.org/0000-0001-9050-9692

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ІНВЕНТАРИЗАЦІЇ МАЙНА БАНКРУТА

У роботі вказано, що недостатньо є дослідженими особливості документального відображення результатів проведення інвентаризації майна боржника у межах справи про банкрутство, ефективності її проведення, а також правових наслідків неможливості проведення такої інвентаризації.

Щодо підприємств, визнаних банкрутом, відсутні окремі правові норми, які б регулювали порядок проведення інвентаризації майнових активів таких підприємств, а інвентаризація перед складанням річної фінансової звітності – обов'язкова процедура для всіх установ.

Ключовою особою при інвентаризації майна банкрута є ліквідатор, який проводить інвентаризацію та визначає початкову вартість майна банкрута, формує ліквідаційну масу з усіх видів майнових активів банкрута, і за рахунок коштів, одержаних від продажу ліквідаційної маси здійснюється задоволення вимог кредиторів.

Особливі проблеми у проведенні інвентаризації банкрута виникають, коли майнові активи банкрута знаходяться на території бойових дій, або в безпосередній близькості до таких територій, внаслідок чого проведення інвентаризації майна банкрута може загрожувати життю та здоров'ю ліквідатора та інших осіб, включених до інвентаризаційної комісії.

Проаналізовано, що обов'язковість проведення щорічної інвентаризації по суті призводить до формальності її проведення, а ліквідатор підприємства є єдиною матеріально відповідальною особою, що зумовлює додатковий час на проведення інвентаризації, в проведенні якої фактично немає необхідності, а тому для підвищення ефективності і її превалювання над формальністю, видається за необхідне спростити ведення бухгалтерського обліку підприємствами, що перебувають у ліквідаційній процедурі, спростити порядок списання майна, яке знаходиться на окупованій території або було знищено внаслідок бойових дій, а також встановити правило, що відсутні правові наслідки за непроведення фактично інвентаризації щодо майна, яке відповідно до отриманих відомостей знаходиться на території бойових дій або в безпосередній близькості до них через наявність загроз життю та здоров'ю членів інвентаризаційної комісії.

Ключові слова: ліквідаційна процедура у межах справи про банкрутство, банкрут, ліквідатор, звіт ліквідатора, інвентаризація майнових активів.

Krasutskyi V. V. PROBLEMATIC ISSUES OF LEGAL REGULATION OF THE INVENTORY OF THE BANKRUPT'S PROPERTY

The work indicates that the feasibility of documenting the results of an inventory of the debtor's property within the bankruptcy case, its effectiveness, and the legal consequences of the impossibility of such an inventory are insufficiently researched.

There are no separate legal norms that would regulate the inventory of property assets of such enterprises to enterprises recognized as bankrupt, and the inventory before drawing up annual financial statements is a mandatory procedure for all institutions.

The liquidator is the key person in the inventory of the bankrupt's property. The liquidator conducts an inventory and determines the initial value of the bankrupt's property, forms a liquidation mass from all types of property assets of the bankrupt, and at the expense of the funds obtained from the sale of the liquidation mass, creditors' claims are satisfied.

Special problems in conducting an inventory of the bankrupt arise when the property assets of the bankrupt are located in the territory of hostilities, or in the immediate vicinity of such territories, as a result of which the inventory of the property of the bankrupt may threaten the life and health of the liquidator and other persons included in the inventory commission.

It is analyzed that the obligation to conduct an annual inventory essentially leads to the formality of its conduct. The liquidator of the enterprise is the only materially responsible person, which leads to additional time for conducting the inventory, which is actually not necessary, and therefore, in order to increase efficiency and its superiority over formality, it seems necessary to simplify the accounting of enterprises undergoing liquidation procedure, to simplify the procedure for writing off property located in the occupied territory or destroyed as a result of hostilities. It is also necessary to establish a rule that there are no legal consequences for failure to actually conduct an inventory of property that, according to the received information, is located in the territory of hostilities or in the immediate vicinity of them due to the presence of threats to the life and health of the members of the inventory commission.

Key words: liquidation procedure of bankruptcy, bankrupt, liquidator, liquidator report, inventory of property assets.

Розвиток євроінтеграційних процесів вимагає удосконалення законодавства України у сфері захисту прав та інтересів суб'єктів правовідносин, що виникають між кредиторами та боржником, ключовим аспектом якого є зростання процент-

ного відношення загальної суми всіх задоволених (погашених) вимог до загальної суми визнаних вимог кредиторів до боржника.

При цьому, ефективність банкрутства боржника залежить від правового регулювання поряд-

ку проведення інвентаризації майнових активів, оскільки це прямо впливає на формування ліквідаційної маси боржника та в подальшому визначення можливого розміру вимог до особи (осіб), що можуть бути притягнуті до субсидіарної відповідальності за зобов'язаннями боржника, тобто в належному проведенні інвентаризації майна боржника зацікавлені не тільки кредитори.

Метою статті є встановлення сучасних тенденцій правового регулювання проведення інвентаризації майна боржника у процедурах банкрутства, можливості застосування спрощених підходів щодо формального відображення результатів інвентаризації, а також визначення обов'язковості її проведення, зокрема щодо підприємства, активи яких знаходять на територіях, де безпосередньо здійснюються бойові дії в умовах воєнного стану в Україні, виявлення недоліків правового регулювання вказаних правовідносин з метою формулювання напрямків проведення змін у діюче законодавство України у вказаній сфері.

Постановка проблеми. За загальним розумінням, інвентаризація активів та зобов'язань підприємства має вагоме значення для отримання належних та достовірних відомостей про майнові активи підприємства, особливо за умови встановлення ознак неплатоспроможності підприємства, оскільки облікова політика підприємства, що перебуває у ліквідаційній процедурі у межах справи про банкрутство, полягає у формуванні ліквідаційної маси, до якого за загальним правилом включається все наявне, окрім певних винятків, майно боржника, його оцінці, виставленні на торги, реалізації і розрахунками з кредитором, крім випадків, якщо є можливість відновити платоспроможність підприємства шляхом введення процедури санації.

При цьому наразі є недостатньо дослідженими особливості документального відображення результатів проведення інвентаризації майна боржника у межах справи про банкрутство, ефективності її проведення, а також правових наслідків неможливості проведення такої інвентаризації.

В сучасному українському праві проблематика теоретичні та практичні питання конкурсного права досліджувались такими наступними науковцями як О. А. Беянович [1], О. В. Васюковський [2], І. О. Вечірко [3], Л. І. Грабован [5], С. В. Жуков [6], Д. В. Мандичев [9], Б. М. Поляков [13], Р. Б. Поляков [14], П. Д. Пригуза [19] та іншими.

В свою питання щодо теоретичних та прикладних аспектів дослідження проведення інвентаризації майна знайшли відображення у наукових роботах вчених-економістів, а саме: Бардаша С. В., Бурової Т. А., Кузик Н. П., Кузьміна Д. Л., Мезенцевої Н. М., Муравського В. В., Смержанюк Т. П., Харламової О. В. та ін.

Виклад основного матеріалу. Частиною 6 ст. 145 Господарського кодексу України [4] передбачено, що суб'єкти господарювання зобов'язані на основі даних бухгалтерського обліку скласти фінансову звітність за формами, передбаченими законодавством, проводити інвентаризацію належного їм майна для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та звітності, надавати фінансову звітність відповідно до вимог закону та їх установчих документів.

Відповідно до ч. 1 ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18] підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка, а згідно з ч. 2 цієї статті об'єкти і періодичність проведення інвентаризації визначаються власником (керівником) підприємства, крім випадків, коли її проведення є обов'язковим згідно з законодавством.

Так, відповідно до п. 7 розділу I Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затвердженого наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 [11] обов'язковою є проведення інвентаризації у наступних випадках: перед складанням річної фінансової звітності у встановленому законодавством обсязі; у разі передачі майна державного підприємства або бюджетної установи в оренду, приватизації майна державного підприємства, перетворення державного підприємства, передачі державного підприємства або бюджетної установи до сфери управління іншого органу управління, крім передачі в межах одного органу управління; у разі зміни матеріально відповідальних осіб, а також у разі зміни керівника колективу (бригади), вибуття з колективу (бригади) більше половини його членів або на вимогу хоча б одного члена колективу (бригади) при колективній (бригадній) матеріальній відповідальності (на день приймання-передачі справ) в обсязі активів, які знаходяться на відповідальному зберіганні; у разі встановлення фактів крадіжок або зловживань, псування цінностей; за судовим рішенням або на підставі належним чином оформленого документа органу, який відповідно до закону має право вимагати проведення такої інвентаризації; у разі техногенних аварій, пожежі чи стихійного лиха; у разі припинення підприємства; у разі переходу на складання фінансової звітності за міжнародними стандартами (на дату такого переходу); в інших випадках, передбачених законодавством.

Отже, інвентаризація перед складанням річної фінансової звітності – обов'язкова процедура для всіх установ.

Щодо підприємств, визнаних банкрутами, відсутні окремі правові норми, які б регулювання проведення інвентаризації майнових активів

таких підприємств, але якщо аналізувати наслідки непроведення інвентаризації, то необхідно зауважити, що згідно з пп. 94.2.8. п. 94.2. ст. 94 Податкового кодексу України [10] якщо з'ясується, що платник податків відмовляється від проведення інвентаризації основних засобів, товарно-матеріальних цінностей, коштів (зняття залишків товарно-матеріальних цінностей, готівки), то може бути застосовано арешт майна.

Втім слід враховувати, що відповідно до ч. 1 ст. 59 Кодексу України з процедур банкрутства [7] з дня відкриття ліквідаційної процедури скасовуються арешт, накладений на майно банкрута, а накладення нових арештів або інших обмежень щодо розпорядження майном банкрута не допускається.

Звідси можна зробити висновок, що положення пп. 94.2.8. п. 94.2. ст. 94 Податкового кодексу України [10] не підлягають застосуванню щодо підприємства, визнаного банкрутом, але господарський суд, що розглядає справу про банкрутом, керуючись принципом судового контролю може ухвалити судові рішення щодо виконання вказаних вимог ліквідатором.

Слід відзначити, що відповідно до позиції Верховного Суду у постанові від 06.03.2024 у справі № 904/8756/21 [16] саме функції ліквідатора зі здійснення інвентаризації, виявлення майна банкрута та аналізу фінансово-господарського стану боржника є взаємопов'язаними та базовими для забезпечення ефективності ліквідаційної процедури, адже належне їх виконання є запорукою досягнення її основної мети – як найповнішого задоволення вимог кредиторів, як за рахунок продажу активів банкрута, так і шляхом притягнення до солідарної та субсидіарної відповідальності керівника, засновників (учасників, акціонерів) боржника.

Відповідно до ч. 1 ст. 65 Кодексу України з процедур банкрутства [7] після завершення всіх розрахунків з кредиторами ліквідатор подає до господарського суду звіт та ліквідаційний баланс, до якого додаються відомості за результатами інвентаризації майна боржника та перелік ліквідаційної маси, тобто нормативно визначено обов'язковість проведення та відображення результатів інвентаризації майна.

Частиною 3 ст. 65 Кодексу України з процедур банкрутства [8] передбачено, що якщо ліквідатор не виявив майнових активів, що підлягають включенню до складу ліквідаційної маси, він зобов'язаний окремо зазначити такі майнові активи у ліквідаційному балансі та подати до господарського суду ліквідаційний баланс, який засвідчує відсутність у банкрута майна.

Необхідно виходити з того, що за змістом статей 61, 62, 63, 64 Кодексу України з процедур банкрутства ліквідатор з дня свого призначення,

зокрема, проводить інвентаризацію та визначає початкову вартість майна банкрута, формує ліквідаційну масу з усіх видів майнових активів (майно та майнові права) банкрута, які належать йому на праві власності або повного господарського відання на дату відкриття ліквідаційної процедури та виявлених в ході ліквідаційної процедури, за рахунок коштів, одержаних від продажу якого (майна та майнових активів боржника), здійснюється задоволення вимог кредиторів [17].

Отже, обов'язок щодо проведення інвентаризації майна банкрутом покладено на ліквідатора, незважаючи на те, що здебільшого у справах про банкрутство попередні керівники, повноваження яких припинені не повною мірою надають бухгалтерські документацію та матеріальні цінності банкрута, що негативно впливає на процес проведення інвентаризації майна банкрута.

При цьому, в будь-якому випадку при здійсненні повноважень ліквідатора необхідне втілення принципу безсумнівної повноти дій ліквідатора.

Ліквідатор банкрута повинен провести суцільну інвентаризацію, яка охоплює всі види зобов'язань та всі активи підприємства незалежно від їх місцезнаходження. Також інвентаризації підлягають активи і зобов'язання, які обліковуються на позабалансових рахунках, зокрема цінності, що не належать підприємству, але тимчасово перебувають у його користуванні, розпорядженні або на зберіганні, умовні активи і зобов'язання підприємства, бланки документів суворої звітності, інші активи.

Особливі проблеми у проведенні інвентаризації банкрута виникають коли майнові активи банкрута знаходяться на території бойових дій, або в безпосередній близькості до таких територій, внаслідок чого проведення інвентаризації майна банкрута може загрожувати життю та здоров'ю ліквідатора та інших осіб, включених до інвентаризаційної комісії.

Як відомо, указом Президента України № 64/2022 від 24.02.2022 «Про введення воєнного стану в Україні» у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України введено в Україні воєнний стан із 05 год. 30 хв. 24.02.2022 строком на 30 діб, і наразі указом Президента України № 49/2024 «Про продовження строку дії воєнного стану в Україні» продовжено строк дії воєнного стану в Україні з 05 год. 30 хв. 05.02.2024 строком на 90 діб.

Необхідно підкреслити, що під час воєнного стану в Україні було затверджено Перелік територіальних громад, що розташовані в районі проведення воєнних (бойових) дій або які перебувають в тимчасовій окупації, оточенні (блокуванні) станом на 23.09.2022, затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово оку-

пованих територій України № 75 від 25.04.2022, Перелік територій, на яких ведуться (велися) бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією, затвердженого наказом Міністерства з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України № 309 від 22.12.2022.

Якщо населений пункт, де розташовано підприємство, потрапив до зазначеного переліку, необхідно провести річну інвентаризацію станом на 1 число місяця, наступного за місяцем усунення небезпеки та перешкоди доступу до активів, первинних документів і реєстрів бухгалтерському обліку, а також відобразити результати інвентаризації в бухгалтерському обліку відповідного звітного періоду.

Також необхідно враховувати, що Положенням про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 28.10.1997 № 1183 у разі, коли підприємство на певний час припиняє свою діяльність, за бажанням воно може провести консервацію основних засобів, крім об'єктів державної власності, що мають стратегічне значення для економіки і безпеки держави, які обов'язково підлягають такій процедурі [12].

Разом з тим для установ, майно яких знаходиться на тимчасово окупованій території, в районі проведення активних бойових у період дії воєнного стану або майно яких розташоване на (в) таких територіях (районах), проводять інвентаризацію тільки тоді, коли стане можливим безпечний та безперешкодний доступ уповноважених осіб до активів, необхідних первинних документів і реєстрів бухгалтерського обліку.

Отже, встановлено, що нормативно-правовими актами України у багатьох випадках обов'язкове проведення інвентаризації активів та зобов'язань підприємств, що подекуди негативно впливає на суб'єктів підприємницької діяльності, оскільки займає багато трудового часу у працівників, і фактично може призвести до формального проведення інвентаризації, що не забезпечить втілення її функції щодо забезпечення достовірності ведення бухгалтерського обліку.

Враховуючи несприятливі умови ведення господарської діяльності в Україні, що викликані були карантинними обмеження та воєнним станом в Україні, для повноцінного відновлення підприємництва видається за необхідне погодитись щодо необхідності перегляду принципу обов'язковості інвентаризації для підприємств усіх форм власності – державного, комунального, приватного та корпоративного секторів економіки. Відповідно в законодавчому порядку слід закріпити принцип добровільності інвентаризації та покласти відповідальність за її проведення (непроведення) на власників або адміністрацію підприємства, у тому числі державу – органи державної влади

(для державної форми власності) та місцеві громади – органи місцевої влади (для комунальної форми власності) [20, с. 105].

Так, відповідно до норм п. 8 розд. I Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань, затверджене наказом Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014 [11] і п. 12 Порядку подання фінансової звітності, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 419 від 28.02.2000 якщо якийсь майно залишилося на тимчасово окупованій території, списати його з балансу можна тільки за наслідками інвентаризації, яка має бути проведена станом на перше число місяця, що настає за місяцем, в якому буде звільнено тимчасово окуповану територію.

Слід враховувати, що при перебуванні запасів на тимчасово окупованих територіях при неможливості отримання доступу до них існує невизначеність щодо їх визнання у складі активів. Згідно ПСБО нарахування резервів на запаси не передбачено, а списання чи уцінка можлива лише за умови проведення інвентаризації. До цього моменту згідно рекомендацій Міністерства фінансів України запаси повинні залишатися на балансі [8].

При цьому неможливість списання з балансу банкрута матеріальних активів призводить до затягування ліквідаційної процедури, строк якої обмежений Кодексом України з процедур банкрутства, який і так не завжди дотримується через ряд об'єктивних обставин, наприклад, наявність податкових спорів або спорів щодо витребування майна на користь банкрута.

Видається, що в умовах воєнного стану в Україні необхідно розробити та вдосконалити механізми своєчасного проведення інвентаризації активів та зобов'язань підприємства, оскільки внаслідок неналежно проведеної облікової політики втрачаються матеріальні цінності, бухгалтерська документація.

При визначенні розміру збитку, що стягується з винної в нестачі особи, керуватись Порядком визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 22.01.1996 № 116 [15].

Є підстави сумніватись в ефективності проведення інвентаризації активів та зобов'язань внаслідок її проведення за планом 1 раз на рік перед складанням фінансової звітності, оскільки більш ефективними видаються вибіркові інвентаризації, оскільки вони не мають формального характеру (в тому числі на вимогу кредитору або суду, що розглядає справу про банкрутство).

При цьому інвентаризація всіх матеріальних цінностей підприємства потребує тривалого часу, що негативно впливає на господарські процеси та виробничі відносини, тому більш доцільним, до прикладу безпосередньо на складах, є організову-

вати і здійснювати поточний контроль за наявністю і збереженням товарних запасів на будь-яку дату.

Отже, інвентаризація є важливим засобом контролю за збереженням і закріпленням матеріальних цінностей за певними об'єктами і матеріально відповідальними особами через перевірку фактичної наявності майна підприємства і співставлення даних інвентаризації з бухгалтерським обліком, а тому, враховуючи специфіку банкрута, необхідно розробити спеціальні норми щодо обов'язковості, періодичності та порядку інвентаризації майна банкрута.

Висновки. Проведення інвентаризації є обов'язковим у ряді випадків, передбачених законодавством України.

Для проведення інвентаризації на підприємстві, визнаного банкрутом, створюється інвентаризаційна комісія, яку повинен очолювати ліквідатор підприємства.

Під час інвентаризації складають інвентаризаційний опис, який формується за об'єктами основних засобів чи групами та окремо за кожною матеріально-відповідальною особою.

Якщо брати до уваги підприємство, яке перебуває у ліквідаційній процедурі у межах справи про банкрутство, то безпосередньо виробнича діяльність цього підприємства є припиненою, а кредитори підприємства очікують реалізації майна, зокрема, виявленого за результатами проведеної інвентаризації активів товариства.

При цьому згідно з ст. 10 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [18] для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності підприємства зобов'язані проводити інвентаризацію активів і зобов'язань, під час якої перевіряються і документально підтверджуються їх наявність, стан і оцінка. Інвентаризація майна підприємства повинна проводитися ліквідатором після відкриття ліквідаційної процедури, але при цьому підприємства, що перебувають у ліквідаційній процедурі, відповідно до норм законодавства також у встановлені терміни, а саме кожний рік перед складанням річної фінансової звітності (крім інвентаризації будинків, споруд та інших нерухомих об'єктів основних фондів, що проводиться раз на три роки); при зміні матеріально відповідальних осіб; при встановленні фактів крадіжок чи зловживань.

Така обов'язковість проведення щорічної інвентаризації по суті призводить до формальності її проведення, а ліквідатор підприємства є єдиною матеріально відповідальною особою, що зумовлює додатковий час на проведення інвентаризації, в проведенні якої фактично немає необхідності.

У зв'язку з цим, з метою підвищення ефективності і її превалювання над формальністю, видається за необхідне спростити ведення бухгалтер-

ського обліку підприємствами, що перебувають у ліквідаційній процедурі, спростити порядок списання майна, яке знаходиться на окупованій території або було знищено внаслідок бойових дій, а також встановити правило, що відсутні правові наслідки за непроведення фактично інвентаризації щодо майна, яке відповідно до отриманих відомостей знаходиться на території бойових дій або в безпосередній близькості до них через наявність загроз життю та здоров'ю членів інвентаризаційної комісії.

Література

1. Беляневич О. А. Про особливості застосування норм про позовну давність у справах про банкрутство. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 10. С. 8.
2. Васьковський О. В. Судові процедури у справах щодо неплатоспроможності та банкрутства юридичних осіб: сутність. *Право України*. Київ : ТОВ «Видавничий Дім «АртЕк», 2021. № 7. С. 169-187.
3. Вечірко І. О. Про деякі проблеми реалізації функцій суду в ліквідаційній процедурі. *Санация та банкрутство*. 2016. № 3-4. С. 188-193.
4. Господарський кодекс України : Закон України № 436-IV від 16.01.2003. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15> (дата звернення: 15.03.2024).
5. Грабован Л. І. Погашення вимог кредиторів у процедурі банкрутства. Теорія і практика : монографія. Одеса : Фенікс, 2018. 308 с. 4.
6. Жуков С. В. Проблемні питання визнання недійсними правочинів боржника у справі про банкрутство. *Актуальні проблеми процедур банкрутства в Україні та міжнародний досвід врегулювання неплатоспроможності*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 18.10.2019). С. 51-64.
7. Кодекс України з процедур банкрутства: Закон України № 2597-VIII від 18.10.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19> (дата звернення: 15.03.2024).
8. Лист Міністерства фінансів України «Щодо особливостей відображення в бухгалтерському обліку витрат» № 31-11410-07-10/18732 від 29.06.2016. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1705201-16#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
9. Мандичев Д. В. Правове регулювання запобігання корупції у діяльності арбітражного керуючого. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 9. С. 98-102.
10. Податковий кодекс України : Закон України № 2755-VI від 02.12.2010. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
11. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказ Міністерства фінансів України № 879 від 02.09.2014. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
12. Положення про порядок консервації основних виробничих фондів підприємств, затверджене постановою Кабінету Міністрів України № 1183 від 28.10.1997. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1183-97-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
13. Поляков Б. М. Правові проблеми регулювання неспроможності (банкрутства) : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.04. Донецьк, 2003. 436 с.

14. Поляков Р. Б. Формування активу та пасиву юридичної особи – боржника у процедурі банкрутства (неспроможності) за законодавством України і Німеччини. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія : Юридичні науки. 2022. Т. 33(72), № 3. С. 14-22. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2022_33\(72\)_3_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/UZTNU_law_2022_33(72)_3_5).

15. Порядок визначення розміру збитків від розкрадання, нестачі, знищення (псування) матеріальних цінностей, затверджений постановою Кабінету Міністрів України № 116 від 22.01.1996. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116-96-%D0%BF#Text> (дата звернення: 15.03.2024).

16. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 06.03.2024 у справі № 904/8756/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/117684964> (дата звернення: 25.03.2024).

17. Постанова Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 17.10.2023 у справі № 904/3074/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/114453948> (дата звернення: 25.03.2024).

18. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України № 996-XIV від 16.07.1999. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 15.03.2024).

19. Пригуза П. Д. Огляд деяких проблем застосування права банкрутства в Україні – потрібен злам парадигми. *Вісник господарського судочинства*. 2011. Вип. № 2. С. 131–138.

20. Хомка В. М. Актуальні проблеми та шляхи вдосконалення проведення інвентаризації в сільськогосподарських підприємствах / В. М. Хомка // *Вісник Львівського національного аграрного університету*. Серія : Економіка АПК. 2017. № 24(1). С. 102-113. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2017_24%281%29_2.